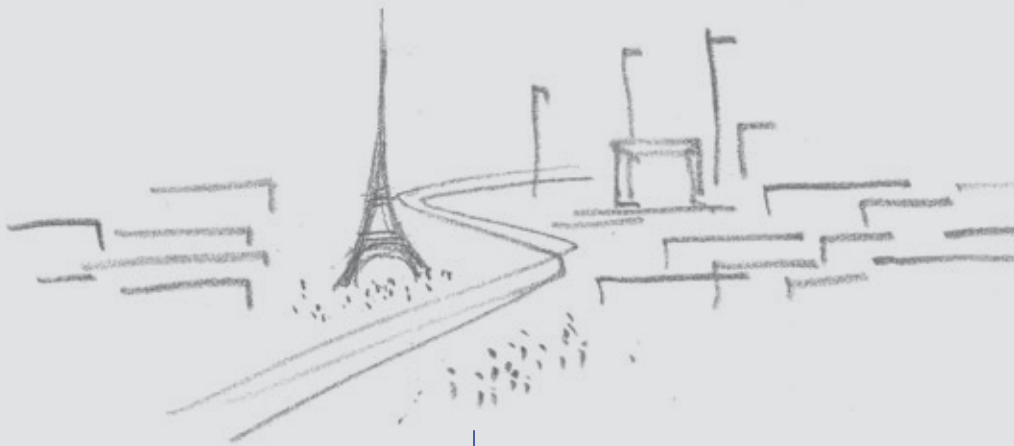

París

Capital de la modernitat

París ha estat, i és encara, un model de cultura urbana que encarna el dinamisme i la llibertat de les grans ciutats modernes.

Per Miquel Martí i Estanislau Roca

París és una ciutat inscrita en l'imaginari col·lectiu de la civilització europea i de la humanitat. Ha estat el far cultural més lluminós d'Occident. Una ciutat amb vocació de capital, no només d'una França que ha competit segle rere segle per dominar Europa, sinó que també ha encapçalat els profunds moviments socioeconòmics i polítics que han anat transformant les nostres maneres de viure: el ressor-

giment de la cultura urbana en una ciutat gòtica vibrant, l'establiment de l'absolutisme monàrquic que prefigura l'estat modern, els salons on va cultivar-se i florir la Il·lustració, les revolucions i revoltes populars que van obrir pas a la societat contemporània, les avantguardes que han significat un abans i un després en la història de l'art. París, sempre al davant!

El Sena i la torre Eiffel, dos dels emblemes de París.

París, sempre al davant!

Aquests canvis estan prenyats de modernitat, de l'aventura col·lectiva de construir unes societats fonamentades en la llibertat personal, de complexitat i pluralitat en les interaccions col·lectives, de canvis cada vegada més accelerats, d'incertesa davant escenaris futurs múltiples i que no estan escrits. París, proa i esperó de la modernitat que va arribar a la seva màxima esplendor al segle XIX.

És una ciutat que deixa enrere les estructures (socials i urbanes) d'origen medieval per donar pas a una ciutat capitalista i cosmopolita, amb un centre burgès que llueix mentre allunya als suburbis (o a les golfes) la classe obrera. És el París dels grans bulevards oberts per Haussmann a les ordres de Napoleó III, dels passatges i de les galeries comer-

cial que van inspirar Walter Benjamin en la seva obra inacabada.

La literatura retratarà vívidament aquestes transformacions amb obres d'abast universal com les de Gustave Flaubert, Honoré de Balzac, Victor Hugo o Émile Zola. Tanmateix és Charles Baudelaire qui amb més contundència ens va transmetre aquell gran canvi. Va captar com pocs la paradoxa de la modernitat: l'excitació del progrés cap a nous i amplis horitzons, combinada amb la inestabilitat psicològica que generen els canvis ràpids i les injustícies que amenacen la cohesió social. En el poema «Le cygne», escrivia que la ciutat canvia molt ràpidament, més que el cor d'un mortal (i això no havia passat mai, abans). A «Les yeux des pauvres» posa de manifest les desigualtats socials,

Vista del vell i el nou París, amb l'església de Saint-Sulpice a primer terme i els gratacels de La Défense al fons.

i fa creuar la mirada d'una parella burgesa asseguda en un cafè nou d'un bulevard amb la d'un pare treballador fatigat, acompanyat dels seus dos fills, admirats per l'opulència del local.

Al centre de la visió baudelairiana hi ha el passejant, el *flâneur*, personatge que sovint encarnem quan visitem aquesta increïble ciutat, atrets per espais urbans encisadors (i per les seves botigues), deambulant i deixant-nos portar pel seu magnetisme, com els burgesos que descobrien, fascinats, l'espectacle dels aparadors en els *passages*. Es diu que ho feien amb tanta calma que, en comptes de passejar amb un gos, alguns portaven una tortuga! I és que París sempre embadaleix.

A París, entre una rica miscel·lània de llocs amb forta tradició cultural, hi trobem l'emblemàtic Café de Flore del bulevard Saint-Germain, on Jean-Paul

Sartre amb la seva companya Simone de Beauvoir tenien taula fixa. Lloc de debat del moviment existencialista, el cafè també va ser espai de trobada d'artistes, des d'Apollinaire, Breton, Hemingway o Truman Capote fins a Picasso, Derain i els germans Giacometti.

I passejant passejant, segur que ens apropem a la Sorbona. Al costat que dona al Sena trobem el monument dedicat a Montaigne. Hi ha inscrit un elogi que el gran pensador humanista va dedicar a París: ja al segle XVI l'admirava com una ciutat «incomparable en varietat», «glòria de França i una de les més belles creacions del món». I l'atractiu i la llegenda de París no han deixat mai de créixer.

No és estrany que Barcelona, cap i casal d'un territori sorgit de la Marca Hispànica dels francs, s'hagi emmirallat sempre en París. I avui, en l'era de les

«L'atractiu i la llegenda de París no han deixat mai de créixer.»

ciutats globals, tenim la sort de poder compartir amb la capital francesa experiències urbanes ben engrescadores. Tan sols pensant en termes d'urbanisme i, en concret, de l'espai públic, ambdues ciutats, París i Barcelona, avancen agermanades.

París i Barcelona

D'una banda, Barcelona, per a la ingent transformació arran dels Jocs Olímpics, va seguir l'estratègia dels grans projectes culturals de François Mitterrand per posar al mapa parts o barris de la ciutat fins aleshores desatesos o certament distants del magnetisme internacional del seu centre.

D'altra banda, la pacificació de l'espai viari va començar, tant a París com a Barcelona, a inicis dels anys vuitanta i continua fins avui en dia. Si a Barcelona la idea d'eixos pacífics li dona un nou impuls, París s'ha erigit en els darrers anys en tot un referent d'estratègies per a una mobilitat urbana més sostenible: el foment dels serveis de proximitat i de la caminabilitat amb la idea de la ciutat dels 15 minuts, una dràstica reducció de l'espai destinat al vehicle particular (i especialment de places d'aparcament en superfície), un impuls decidit de l'ús de la bicicleta amb el desplegament de la xarxa RER Vélo de carrils bici a escala metropolitana, una exploració de nous models de repartiment de mercaderies als barris...

Com a Barcelona, el pas següent i un dels grans reptes del mandat iniciat el 2020 és la naturalització de l'espai públic, amb la reurbanització dels Champs Élysées i de la Place de la Concorde i la de

l'Étoile com a projectes estrella. Incrementar la biodiversitat (augmentant la presència de fauna, flora i aigua i afavorint una pavimentació més permeable) és fonamental per construir unes ciutats més sanes, resilents al canvi climàtic, inclusives i habitables. París destaca també com a referent d'aquesta transició cap a les biociutats.

Actualment, a l'Àrea Metropolitana de Barcelona s'està imaginant com integrar millor l'extensa xarxa d'infraestructures de transport i els seus nusos i nodes. Una vegada més, París s'ha tingut en compte com a model. La ciutat francesa acumula ja un parell de dècades d'experiències transformant vies ràpides en espais públics acollidors i generadors d'urbanitat. En són bons exemples l'autopista A-1 que vertebrava la plana de Saint Denis, les vores del Sena recuperades per a l'ús ciutadà i, sobretot, l'apassionant projecte de convertir el Périphérique en un lloc de trobada, domesticant lloses i murs de formigó i reequipant els entorns per humanitzar-lo. Aquesta traça de la darrera muralla de la ciutat, esdevinguda durant el segle XX una frontera de congestió, fums i sorolls, s'albira com una frontissa amable entre el gran centre i la seva extensa *banlieue*.

Així doncs, malgrat el pes descomunal de la seva història, París no és només un museu, sinó una metròpolis dinàmica, projectada al futur i que aspira, de nou, a ser capital de la transició cap a unes aglomeracions urbanes veritablement sostenibles, un dels grans reptes de l'estadi de la neomodernitat que ens toca viure al segle XXI. ●